

REGERINGEN

Regeringsförklaring

6 oktober 1998

Eders Majestäter,
Eders Kungliga Högheter,
Fru talman,
Ä rade ledamöter av Sveriges riksdag!

I dag samlas världens mest jämställda parlament för att axla förtroendet från det svenska folket att föra Sverige in i 2000-talet.

Sverige står inför betydande utmaningar. Trots att sysselsättningen ökar är 300 000 människor arbetslösa. Trots att tillväxten är hög är klyftorna mellan människor stora. Trots att nationens västånd är större än någonsin, finns det brister i välfärden.

Det mandat som medborgarna gav uttryck för i valet är tydligt. Sverige skall ta steget in i nästa årtionde med fler jobb, större rättvisa och vidgat samarbete. Den budgetproposition som regeringen – i samarbete med miljöpartiet och vänsterpartiet – förelägger riksdagen i nästa vecka kommer att vila på detta uppdrag.

Den finansiella oron över världen ökar betydelsen av en stadig och ansvarstagande ekonomisk politik. Sveriges handelsberoende och finansiella historia gör oss utsatta. Grunden är sunda offentliga finanser och stabila priser. Därtill krävs beredskap för samförstånd och långsiktiga lösningar i riksdagen.

Tillsammans med andra progressiva regeringar i Europa kommer regeringen att föra en modern politik för högre tillväxt, ökad utbildning och dynamiska storstäder. Vi vill se ett Europa som kan förena socialt ansvar med vital utveckling.

Steget in i 2000-talet skall tas med fördjupat internationellt samarbetet utan att de nationella demokratiernas styrka minskar.

Sverige skall aktivt bidra till att forma Europas framtid. Medlemskapet i Europeiska unionen ger Sverige möjlighet att verka för en kontinent präglad av demokrati, solidaritet och öppenhet. Ordförandeskapet i EU år 2001 blir en ny milstolpe i det svenska EU-arbetet.

Avståndet mellan folk och folkvalda måste minska i EU. Ö ppenheten bör öka, den demokratiska förankringen stärkas och samarbetsformerna utvecklas. Arbetsättet måste reformeras.

EU:s arbete skall koncentreras till de frågor som berör människor. Endast genom konkreta resultat av direkt betydelse för människornas trygghet och västånd kan EU få den nödvändiga förankringen hos medborgarna i Unionens medlemsländer.

I dag går 18 miljoner människor utan arbete i EU. Antidemokratiska krafter marscherar på Europas gator. Miljöförstörelsen hotar såväl människors hälsa som

djur- och växtarters existens på vår kontinent och i våra hav. Det krävs ett framtidsprogram för EU som kan förena ökad sysselsättning, modern välfärd och bättre miljö. Riktlinjerna för sysselsättningspolitiken bör ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska och monetära området.

Jämställdheten mellan män och kvinnor i EU skall öka. Konsumenternas och löntagarnas ställning på den gemensamma marknaden skall stärkas. Det nya Europa skall utvecklas av människors möten – genom studier och arbete utomlands, genom vänortsutbyten och handel.

Med utvidgningen av EU kan vi äntligen sätta punkt för det kalla kriget. För att utvidgningen inte skall försenas måste reformeringen av EU:s jordbruks- och strukturpolitik fortsätta. Sverige skall i första hand inrikta sina insatser på att stödja de baltiska staterna och Polen i deras strävan att bli medlemmar i EU.

Den gemensamma valutan kommer att förverkligas under mandatperioden. Beslut om svenskt deltagande i EMU:s tredje fas skall underställas det svenska folket i val eller i folkomröstning. För att öka kunskapen och stimulera en bred debatt påbörjas ett omfattande informations- och folkbildningsarbete om EMU.

Nya skiljelinjer i Europa får inte uppstå. Sveriges militära alliansfrihet, syftande till att vårt land skall kunna vara neutralt i händelse av krig i vårt närområde, består. Det främjar den säkerhetspolitiska stabiliteten i norra Europa. Inriktningen av försvarspolitik bör förnyas. Totalförsvaret skall anpassas till vår tids hot och risker. Försvarets förmåga till internationella humanitära och fredsfrämjande insatser utvecklas. Vi fortsätter att bidra till att lösa konflikterna i Balkan. Lidandet i Kosovo måste få ett slut. Sverige är redo att stödja aktiva insatser.

Det nordiska samarbetet stimuleras genom en allt närmare samverkan med de baltiska länderna. Östersjösamarbetet drivs vidare med oförminskad styrka. Den demokratiska utvecklingen och inriktningen mot en social marknadsekonomi i Ryssland ges fortsatt stöd. En särskild satsning görs under 1999 på samarbetet med Polen.

Sveriges globala engagemang skall vägledas av ökad rättvisa, demokrati, mänskliga rättigheter samt ekonomisk och social utveckling. Biståndet höjs. En särskild satsning för att kombinera bistånd och ekonomiskt samarbete görs under 1999 i Sydafrika. Flyktingmottagandet måste präglas av humanitet och styras av asylrätten – i Sverige liksom i övriga Europa.

Det aktiva arbetet i FN:s säkerhetsråd har ytterligare stärkt Sveriges internationella anseende. Reformeringen av FN drivs vidare. Ansträngningarna för att förebygga konflikter och främja nedrustning fortsätter. Engagemanget i FN utgör en hörnpelare i svensk utrikespolitik.

Sverige skall ta steget in i 2000-talet med stark tillväxt utan att rovdriften på kommande generationers livsbetingelser fortsätter.

Folkets vilja till arbete är nationens främsta tillgång. Under mandatperioden skall förutsättningar skapas för full sysselsättning. Delmålet att arbetslösheten skall nå 4 procent under år 2000 ligger fast. Det skall kompletteras med målet att 80 procent av befolkningen skall vara sysselsatt år 2004. En tillväxttakt på närmare 3 procent är möjlig de närmaste åren.

De internationella ekonomiska problemen måste tas på största allvar. Även om den svenska ekonomin allt tydligare drivs av inhemsk efterfrågan, riskerar tillväxten att påverkas av vikande exportmarknader och fortsatt finansiell oro.

De positiva effekterna av öppna marknader och fria kapitalrörelser får inte hotas av ökad protektionism eller ohämmad spekulation. Sverige kommer att delta i arbetet för att minska kapitalrörelsernas negativa påverkan på världsekonomin. De sociala skadeverkningarna måste begränsas. Stödprogram skall byggas på samarbete och utformas efter varje lands speciella omständigheter. Samordnade insatser kan komma att krävas för att främja världsekonomin.

Den ekonomiska kursen i Sverige ligger fast. De offentliga finanserna skall visa ett överskott på 2 procent av BNP över en konjunkturcykel. Utgiftstaken får inte hotas. Inflationen skall vara låg.

Samarbetet mellan arbetsmarknadens parter får en ökad betydelse. Frivilliga överenskommelser ger långsiktiga och stabila lösningar. Formerna för lönebildningen, arbetsrätten, arbetstiderna och andra frågor som rör förhållandet mellan de anställda och företagen bör formas i samarbete mellan parterna på arbetsmarknaden. Målet för samarbetet skall vara att nå full sysselsättning, låg inflation och goda villkor för både arbetstagare och arbetsgivare. En arbetsgrupp tillsätts för att analysera konsekvenserna av förändringar i arbetstider och presentera förslag för det fortsatta arbetet.

En politik för ökad tillväxt måste formuleras i aktivt samarbete med det svenska näringslivet. Ett fortsatt stort nyföretagande skall kombineras med bra möjligheter för företag att växa och utvecklas. Samlade nationella strategier för att stärka Sveriges konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter eftersträvas inom fyra områden:

- *Sverige skall vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling.* Arbetet med att skydda miljön, stimulera lokala initiativ och främja kretsloppstänkandet fortsätter. En agenda 21 för Östersjön samordnas inför EU:s utvidgning. Den elitensiva industrins konkurrenskraft skall hävdas genom teknisk utveckling och en förnuftig avveckling av kärnkraften. Energiöverenskommelsen ligger fast.

En breddad samverkan mellan politik och näringsliv för omställningen till hållbarhet skulle stärka landet. I ett första steg vill regeringen tillsammans med

svensk bilindustri utarbeta ett program för att utveckla miljövänliga bilar. Bilens frihetsrevolution skall kombineras med ekologiskt ansvar.

- *Sveriges tätposition som IT-land skall befästas.* Myndigheterna skall vara föregångare genom högt ställda krav på tillgänglighet av offentlig information och aktiv användning av tekniken. Sveriges världsledande kunskapsföretag, goda infrastruktur och offentliga öppenhet ger oss stora möjligheter. Genom ett nära samarbete och gemensamma visioner kan kompetensen höjas, användandet öka och än större utländska investeringar lockas till Sverige.
- *Sveriges aktiva roll i Östersjöutvecklingen skall stärkas.* Öresundsregionens sammanflätning, de unga demokratiernas utveckling och EU:s utvidgning innebär att vår del av Europa har förutsättningar att bli en av kontinentens mest dynamiska och starkaste tillväxtregioner. Genom ökad samverkan mellan näringsliv och politik skall vi ta vara på denna unika möjlighet.
- *Sverige skall vara en ledande kunskapsnation.* Skolan utvecklas och moderniseras. Lärarnas arbetssituation och möjligheter till utveckling skall förbättras. Kunskapslyftet, den kvalificerade yrkesutbildningen och folkbildningen skall garantera en kunskapsbredd av hög kvalitet. Utbyggnaden av högskolan fortsätter över hela landet. Nya universitet skapas i Karlstad, Växjö och Örebro. Även Mitthögskolan skall ges förutsättningar att kunna utvecklas till universitet under mandatperioden. Den sociala snedrekryteringen till högre utbildning minskas genom att studiemedelsystemet reformeras, distansutbildningen utökas och informationstekniken utnyttjas bättre. De etablerade lärosätena skall fortsätta att hävda Sveriges position som en ledande forskningsnation.

Sveriges möjligheter att konkurrera med kompetens och kvalitet på en allt mer krävande världsmarknad kan stärkas ytterligare genom ökat samarbete. Rekryteringen till tekniska och naturvetenskapliga utbildningar måste öka. Samverkan mellan högskolan och det övriga samhället skall bli bättre. Svenska uppfinningar bör i större utsträckning kunna tillverkas av svenska företag. Under 1999 kommer förslag på hur kompetensutvecklingen i arbetslivet kan stärkas.

Storstädernas roll som centrum för handel, internationellt samarbete och företagande skall utvecklas. En storstadsdelegation tillsätts. Hyror och kostnader för flerbostadshus bör sänkas. Flaskhalsproblemen i byggsektorn motverkas. Fortsatta insatser görs i de utsatta bostadsområdena för att förbättra boendemiljön, öka sysselsättningen och höja utbildningsnivån. Ett näringslivsråd skall tillsättas för att öka invandrarnas möjligheter och främja en dynamisk mångfald på arbetsmarknaden.

En ökad dynamik i storstäderna får inte försämra landsbygdens möjligheter. Hela Sverige skall leva. Det ekologiskt hållbara samhället och aktiva konsumenter gör lantbruket till en framtidsnäring. Livsmedelssäkerhet, god djurhållning och miljöanpassning eftersträvas – på nationell nivå och i EU. Avfolkningen av landsbygden skall motverkas genom god infrastruktur, ett brett och varierat

näringsliv och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Jordbruket skall ges villkor som är likvärdiga med andra näringars. Djurskyddet skall stärkas.

Steget in i 2000-talet skall tas med en politik som ökar rättvisan i Sverige.

Sveriges generella välfärd är oöverträffad i att forma jämlika livsvillkor. Varje människa har rätt till ett bra ekonomiskt stöd vid utbildning, arbetslöshet och sjukdom. Varje människa har också rätt till anställningstrygghet, till inflytande över sitt arbete och till stöd i en stark fackförening. När globaliseringen ökar blir kunskap, trygghet och rättvisa moderna, starka drivkrafter.

Det utrymme som kan finnas för skattesänkningar när välfärden har tryggats skall främja rättvisa och jämlikhet. De politiska partierna i riksdagen inbjuds till överläggningar om utformningen av framtidens skatter.

För att förbättra och utveckla skolan, vården och omsorgen skall statsbidragen till kommunerna öka. Vården kan därigenom ytterligare förbättras, väntetiderna kortas och patientens ställning stärkas. Äldreomsorgen kan få mer personal och fler platser i äldreboende. Förbättrade arbetsvillkor i den gemensamma sektorn skapas och möjligheterna för offentligt anställda att gå från deltid till heltid skall öka.

Elever med läs- och skrivsvårigheter kan få extra stöd. Alla skall i skolan få tillgång till internet och en egen e-postadress.

Barnkonventionen skall efterlevas och alla relevanta politiska beslut skall analyseras utifrån hur de påverkar barnens situation. Misshandel, sexuellt utnyttjande och andra övergrepp mot barn måste med kraft motverkas. Barnbidragen skall höjas med 200 kronor under mandatperioden. Flerbarnstilläggen höjs i motsvarande mån. Under mandatperioden eftersträvar regeringen parlamentariska förutsättningar för att radikalt kunna sänka avgifterna i barnomsorgen.

Alla har rätt till en värdig ålderdom. De nationella målen för äldrepolitiken följs upp och en parlamentarisk äldreberedning tillsätts. Forskningen om äldre och åldrandet intensifieras. Stödet till anhöriga utvidgas. Pensionerna höjs från den 1 januari 1999 då reduktionen av basbeloppet upphör. Ekonomin för de pensionärer som har lägst inkomster förbättras genom att bostadstillägget höjs.

Människor med funktionshinder skall ha goda möjligheter till delaktighet. Lagstiftningen skall skärpas för att förhindra diskriminering av funktionshindrade på arbetsmarknaden och i resten av samhället. Tillgängligheten till offentliga lokaler och kollektivtrafik skall förbättras. Avgifterna och reglerna inom äldre- och handikappomsorgen ses över och socialtjänstlagen förändras för att garantera att alla har pengar till personliga behov.

Sverige är inte jämställt. Män och kvinnor har fortfarande olika möjligheter till både inflytande och inkomst. Ett jämställdhetsperspektiv måste genomsyra hela politiken i alla delar av samhället. Kvinnligt företagande och minskad könsuppdelning av arbetsmarknaden eftersträvas. Lagstiftning mot lönediskriminering på grund av kön utreds.

Tryggheten på gator och torg är en viktig del av välfärden. Alla brott skall med kraft bekämpas, liksom brottens orsaker. Fler poliser utbildas. Förbättringar för brottsoffer skall genomföras, speciellt för kvinnor och barn. Kampen mot internationell brottslighet, miljöbrottslighet och ekonomisk brottslighet intensifieras.

Social segregation måste motverkas. Kvinnor och män skall ha lika rättigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Full sysselsättning och en generell välfärd är nödvändigt, men inte tillräckligt. Lagstiftning mot diskriminering krävs. Riktade insatser till missbrukare, psykiskt sjuka, hemlösa och andra utsatta grupper behövs.

Demokratin och den allmänna rösträtten är det gångna seklets största landvinningar. Sett i ljuset av detta är det ett nederlag för oss alla att 1900-talets sista allmänna ordinarie val fick ett så lågt valdeltagande. Vi bär gemensamt ansvar för att vända utvecklingen.

Direktiven till rådet för utvärdering av 1998 års val och till demokratiutredningen vidgas så att de även studerar valdeltagandet och föreslår åtgärder för ett ökat demokratiskt engagemang. Samtliga riksdagspartier bjuds in till samtal om hur öppenheten kan öka kring finansiella bidrag till politiska partiers och enskilda kandidaters valkampanjer.

En levande demokrati förutsätter både utbildning och bildning. Kulturen är samtidens känslspröt in i framtiden. Här blandas historiens identitet med förhoppningarnas nyfikenhet. Det konstnärliga arbetet skall stödjas och kulturlivet öppnas.

Alla människor måste ha ett språk som de kan uttrycka sin mening med, som kan synliggöra dem och som bär fram till andra människor. Folkbibliotek skall finnas i varje svensk kommun. Särskilda satsningar kommer att göras för litteraturen, läsandet och det svenska språket.

De svenska museernas roll för att bevara och utveckla ett tolerant och demokratiskt samhälle görs tydligare. Det industrihistoriska arvet lyfts fram. Ett världskulturmuseum i Göteborg etableras under mandatperioden.

Fru talman!

När vi tar steget in i nästa århundrade kan vi lämna våldets sekel i Europa bakom oss. Vi måste dra lärdom ur historien – ur minnet av skyttegravarna i Flandern, bomberna i Guernica och de människor som sköts vid Berlinmuren. Vi får inte glömma prickskyttarna på berget Igman eller massakern i Omagh.

Vi har en skyldighet att minnas dödsfabrikerna i Chelmno, Belzec, Sobibor, Treblinka, Majdanek och Auschwitz. Minns vi inte historiens övergrepp på människovärdet, då kan våldet och hatet segra på nytt. Historien är dessvärre full av exempel på att ondskan ofta segrar när godheten tiger still.

Demokratien måste erövrats, och erövrats igen. Nazism, fascism och rasism kan inte tolereras. Det ansvaret – att aldrig tåga still – delar vi alla som medborgare.

Jag hoppas på hela riksdagens fortsatta stöd för folkbildningsprojektet Levande historia. Dagordningen har vidgats. Det internationella arbetet fortsätter över sekelskiftet. Aktionsgruppen som bildades på svenskt initiativ har utökats från tre länder – USA, Storbritannien och Sverige – till att också omfatta Tyskland och Israel. I Sverige planeras ett permanent kunskapscentrum för utbildning, forskning och hägkomst av Förintelsen.

Uppgiften som ligger framför riksdagen och regeringen under denna mandatperiod är lika stor som den är stimulerande.

Vi skall skapa ett modernt Sverige där alla människor får del av det nya seklets möjligheter, ett Sverige som tar steget in i 2000-talet utan att någon lämnas utanför, ett Sverige som bygger på insikten att det bästa samhället är ett samhälle där människan är människan till stöd.

I regeringens vision är människan målet – hennes utveckling och frihet, hennes törst att lära och bilda sig, hennes vilja att växa och spränga nya gränser, hennes ansvarskännande för kommande generationer, hennes solidaritet och kärlek till andra människor.